
CROSSDRESSING ON PURIM?

R' Yair Lichtman

MARCH 12, 2024
CONGREGATION KINS

פרשת פקודי תשפ"ד

THE SOURCE

(1) SHU" T MAHARI MINTZ 15 (R' YEHUDA MINTZ, 15TH CENTURY MAINZ AND ITALY)

על דבר לבישת הפרצופים שנוהגין ללבוש בחורים וגם בתולות זקנים עם נערים בפורים. הנה ראיתי שכבר פסק להתיר... מהר"ר אליקים סג"ל יצ"ו והוציא כאור משפטו כאשר נמוקו עמו. וראיותיו מוכיחין עליו כאלו יצאו מפי הגבורה ע"כ המהרהר אחריו כמהרהר אחר השכינה אף אני אמרתי להביא ראיה להתיר לא כמהרהר אחר הרב הגדול יצ"ו ולא כמחזיק דבריו כי אינו צריך ועוד כי ראיותיו ידידיה אלימי מראיות דידי. אבל באתי לטול שכר שיבא מכשורא דמצוה ליתן טעם ולהביא ראיה מה ראו על ככה גדולי' וחסידים עולם ז"ל שנתגדלתי אצלם אשר ראו בניהם ובנותיהם חתניהם וכלתיהם/ וכלותיהם/ לובשין אותן פרצופים ושינוי בגדיהם מבגדי איש לבגדי אשה וכן להיפך. ואם היה ח"ו נדנדוד עבירה חלילה וחס להם לשתוק ולא ימחו וכ"ש וק"ו באיסור לאו אלא ודאי היה להם ראיה וסמך שהיתר גמור הוא ואין בלבוש זו הרהור עבירה...

Regarding the matter of wearing masks on Purim by men and women, the old and the young. I have seen that... our teacher, R' Elyakim Segal ruled leniently, and his judgment came out clearly, and his reason is with him. His proofs justify him as though they came from the mouth of the Mighty, and therefore the one who questions him is like they are questioning the Divine Presence. I also plan to bring a proof to allow it, not as one who is questioning the great Rabbi and not as a supporter of his words, for they don't need it and his proofs are stronger than mine. But I have come to claim the reward of a splinter from a beam, for it is a *mitzvah* to give reasoning and proof for the views of the *gedolim* and righteous of the world who I grew up with, who saw their sons and daughters, sons- and daughters-in-law wearing these masks and changing their clothing from men's to women's and vice versa. If there was any hint of sin, Heaven forbid that they would have been silent and not objected, and all the more so with regard to a bona fide negative prohibition. Rather, they had a proof and source that it is absolutely permitted, and there is no hint of sin in this clothing...

(2) REMA OC 696:8

ומה שנהגו ללבש פרצופים בפורים, ונגבר לובש שמלת אשה ואשה כלי גבר, אין אסור בדבר מאחר שאין מכניין אלא לשמחה בעלמא; וכן בלבישת פלאים דרבנן. ויש אומרים דאסור, אכל המנהג פסבא הראשונה. וכן בני אדם החוטפים זה מזה דרך שמחה, אין בזה משום לא תגזל (ויקרא יט, יג) ונהגו כך, ובלבד שלא יעשה דבר שלא פהגן על פי טובי העיר

Regarding the custom to wear masks on Purim, and men wear women's dresses and women [wear] the clothing of men, there is no prohibition in this matter, since they only intend rejoicing; the same applies to wearing rabbinic *kelayim*. Some say that it is prohibited, but the custom is like the first view. Similarly, there is no prohibition of "you shall not steal" regarding those who steal from each other as a matter of rejoicing, and the custom is to do so, as long as he doesn't do anything inappropriate in the view of the city trustees.

THE BACKGROUND

(3) DEVARIM 22:5

לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה כי תועבת י"י אלהיך כל עשה אלה:

(5) A woman shall not wear men's clothing, and a man shall not put on women's clothing; for whoever does these things is an abomination to Hashem your God.

(4) RASHI DEVARIM 22:5

לא יהיה כלי גבר על אשה – שתהא דומה לאיש, כדי שתלך בין האנשים, שאין זו אלא לשום ניאוף.

ולא ילבש גבר שמלת אשה – לילך לישב בין הנשים.

דבר אחר: שלא ישיר שיער הערוה ושיער השיחי.

כי תועבת י"י וגו' – לא אסרה תורה אלא לבוש המביא לידי תועבה.

THE APPAREL OF A MAN SHALL NOT BE ON A WOMAN – so that she look like a man, in order to consort with men, for this can only be for the purpose of adultery (unchastity) (cf. Sifrei Devarim 226:1; Nazir 59a).

NEITHER SHALL A MAN PUT ON A WOMAN'S GARMENT – in order to go and stay unnoticed among women. Another explanation of the second part of the text is: it implies that a man should not remove the hair of the genitals and the hair beneath the arm-pit (Nazir 59a).

FOR [ALL THAT DO SO ARE] AN ABOMINATION [UNTO HASHEM YOUR GOD] – This implies that the Torah forbids only the wearing of a garb that leads to abomination (unchastity) (cf. Sifrei Devarim 226:1).

(5) NAZIR 59A

לא יהיה כלי גבר על אשה מאי תלמוד לומר אם שלא ילבש איש שמלת אשה ואשה שמלת איש הרי כבר נאמר תועבה היא ואין כאן תועבה. אלא שלא ילבש איש שמלת אשה וישב בין הנשים ואשה שמלת איש ותשב בין האנשים

רבי אליעזר בן יעקב אומר מנין שלא תצא אשה בכלי זיין למלקחיה תלמוד לומר לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה שלא יתקן איש בתיקוני אשה.

“A woman shall not wear that which pertains to a man, and a man shall not put on a woman’s garment, for whoever does these things is an abomination to the Lord your God” (Deuteronomy 22:5). **What is the meaning when the verse states this? If it teaches only that a man may not put on a woman’s garment, and a woman may not wear a man’s garment, it is already stated** in explanation of this prohibition that **“it is an abomination to the Lord your God,” and there is no abomination here** in the mere act of

wearing a garment. **Rather**, it means **that a man may not wear a woman's garment** and thereby go **and sit among the women; and a woman may not wear a man's garment and sit among the men.**

Rabbi Eliezer ben Ya'akov says: From where is it derived that a woman may not go out with weapons to war? The verse states: "A woman shall not wear that which pertains to a man, and a man shall not put on a woman's garment," which indicates **that a man may not adorn himself with the cosmetics and ornaments of a woman**, and similarly a woman may not go out with weapons to war, as those are for the use of males.

(6) SHULCHAN ARUKH YD 182:5

(ה) לא תעדה אשה עדי האיש, כגון שתשים בראשה מצנפת או כובע או תלבש שריון, וכיוצא בו {ממלבושי האיש לפי מנהג המקום שהוא (טור)}, או שתגלח ראשה כאיש. ולא יעדה איש עדי אשה, כגון שילבש בגדי צבעונים וחקלי זהב במקום שאין לובשין אותם הכלים ואין משימין אותו חקלי, אלא נשים. הגה: נאפלי באחד מן הבגדים אסור, אף על פי שנקרים בשאר בגדיהם שהיא איש או אשה (בית יוסף).

A woman should not adorn herself with the adornments of a man, like wearing a turban, hat, or armor and the like {*which were common male garments in that place (Tur)*}, or shaving her head like a man. A man should not adorn himself with the adornments of a woman, like wearing colorful clothing or gold ornaments, in a place where only women wear those garments or put on those adornments. *Rema: Even wearing only one of those garments is forbidden, even though it's clear from the remaining garments that the person is a man or woman (Beit Yosef).*

DOES THE PROHIBITION DEPEND ON YOUR INTENT?

(7) TOSFOT AVODAH ZARAH 29A

תניא בתוספתא פ"ג ובירושלמי דפירקין ישראל המסתפר מעובד כוכבים רואה במראה מן הכותי אין רואה במראה פ' לפי שאינם חשודים על שפיכות דמים התירו של בית ר"ג שיהו רואין במראה פ' אף מן הכותי מפני שהיו זקוקין למלכות משמע שאסור לאיש לראות במראה ונראה כי הטעם משום לא ילבש גבר שמלת אשה דמתרגם לא יתקן גבר בתיקוני אתתא... ומיהו אינו אסור כ"א להתנאות דעבר משום לא ילבש גבר אבל להסתפר ולגלח ולראות במראה שלא יחבל בעצמו או משום מיחוש עינים ודאי מותר ובוחר לבות הוא יודע

It was taught in the Tosefta in the third chapter and in the Yerushalmi in our chapter: "A Jew who is having his hair cut by a gentile can use a mirror. By a Kuthite, one may not use a mirror." This is because they are not suspected of murder. "They permitted the house of Rabban Gamliel to use a mirror" This is even when he is a Kuthite, because they were close to the government. This implies that it is forbidden for a man to use a mirror, and it seems that the reason is because of "a man should not wear the garment of a woman," which is translated as "a man should not utilize for himself the improvements of a woman"... However, it is only forbidden as "a man shall not dress" to adorn oneself to beautify oneself, but to get a haircut and shave and to look in a mirror so that he should not hurt himself or because of a pain in one's eyes is permitted. The One who examines hearts will know.

(8) TAZ YD 182:4

לא תעדה אשה – משמע דרך עידוי וקישוט אסור אבל אם עושה כן מפני החמה או צנה או גשמים אין איסור כן נראה לי פשוט וכן משמע מדהתירו בסימן קנ"ו להסתפר במראה כשיש צורך לעשות כן.

“A woman should not adorn” – this implies that it is only in the manner of adornment and beautification that it is prohibited, but if she does it because of the heat, cold, or rain, there is no prohibition. This seems to me obvious, and is also implied by the permission in YD 156 to cut one’s hair with a mirror when there is a need.

OTHER DEFENSES

(9) SHU”T MAHARI MINTZ 15

אלמא להני תו' באתרא דנהגי אנשים ונשים בשוה לית ביה משום לא ילבש וגו' ובפרט מאן דליתיה מן חבריא וסברא לומר דמשום שמחת פורים כ"ע שוים לקולא...

These Tosfot imply that in a place where men and women behave in the same way, there is no concern of “you shall not wear...” this is especially true for one who isn’t a *chaver*. It makes sense to say that because of the joy of Purim, all are equal for this leniency.

אלמא דסמ"ג נמי סבירא ליה דאינו עובר משום לא ילבש אלא במתכוין לניאוף...

It is implied that the Smag also believes that one does not violate this prohibition unless he intends fornication.

עוד נמצא בתשוב' שכתב רבינו טוביה בשם ריב"א שכל מאכל שחוטפין הבהורים משום שמחת פורים אפילו שלא ברשות משעת מקרא מגילה עד סוף סעודת פורים שהם ב' לילות ויום אחד אין בהם משום גזל ואין להזמין לב"ד על ככה ובלבד שלא יעשו שלא כהוגן ע"פ טובי העיר עכ"ל. הרי שכתב שבזמן הנזכר אין בו משום גזל אבל קודם לכן וכן אחר כן יש בו משום גזל ועובר על לא תגזול מ"מ בזמנו משום שמחת פורים לא אקרי גזל כיון שאינו עושה על מנת לגזול ולהרויח אלא משום שמחת פורים הכי נמי נדון דידן לא שנא כיון שאינו מכוון לניאוף אלא לשמחת פורים וכמו שלא עשו גדר התם לענין גזילה כיון שאינו נוהג כי אם ב' לילות ויום אחד הוא הדין נמי הכא דגזל ועריות יצר אחד להן

It is found in a responsum that Rabbeinu Tuviah wrote in the name of the Riva that “all food that the young men steal because of the joy of Purim, even if it is done without permission, from the time of Megillah reading until the end of the Purim meal (which is two nights and one day) has no problem of theft, and he cannot be taken to Beit Din for this, as long as he doesn’t behave inappropriately in the view of the city trustees.” He wrote that during this time there is no theft, but before and after this there is theft and it is a violation of “you shall not steal,” but during this time, because of the joy of Purim, it is not called theft, since he doesn’t do this in order to steal and profit but rather because of the joy of Purim. The same is true in our case, since he does not intend fornication but rather the joy of Purim. Just as they did not make a fence regarding theft, since it is only two nights and one day, the same is true here, for theft and adultery are rooted in the same desire.

ואין להאריך בדרוש זה אחר שכבר בארו אבי חוזה/אבי, איש כלבבי, משבט לוי, נאם הטרוד יודא מינן.

One should not be lengthy in this analysis, as my father, a man of my heart, of the tribe of Levi, already explained it. The word of the bothered, Yuda Mintz.

(10) DARKEI MOSHE OC 696

ואפשר שמזה נתפשט המנהג ללבוש כלאים דרבנן בפורים ועושין לשמחה דהרי רואין דאפילו איסור דאורייתא דוחה כי לא מתכוין כ"ש כלאים דרבנן... אמנם מאחר דחזינן דפשט המנהג ואין מוחה נ"ל ליישב המנהג מהא דאמרינן פרק בתרא דכלאים ומביא לה פ' הגוזל בתרא (ק"ג.) דמותר ללבוש כלאים אם אינו מתכוין ללבישה וכ"ש לפי מקצת מפרשים שפירשו שם דלבוש כדי שלא יכירהו שהוא יהודי ואפ"ה שרי א"כ ש"מ דכי לבשו להתנכר בהן שרי וה"ה בפורים כן נ"ל טעם המנהג אבל טוב להחמיר ולעבוד ה' בשמחה ולהיות גילה ברעדה:

It could be that from this [responsum of Mahari Mintz], the custom developed to wear rabbinic *kilayim* on Purim and rejoice, for we see that even a biblical prohibition is overridden due to lack of intent, and certainly this should be true for rabbinic *kilayim*... However, once the custom has spread and there is no objection, it seems that we can justify it based on what we say in the last chapter of Kilayim, and cited in chapter HaGozel Batra, that one may wear *kilayim* if he doesn't intend for "wearing." This is certainly true according to those commentators who explain that he wore it in order not to be seen as Jewish, and still it is permitted. If so, we find that when one wears it in order not to be recognized, it is permitted. The same should be true on Purim. This seems to me the basis of the custom. However, it is good to be stringer and serve Hashem with joy and shake in trembling.

OBJECTIONS

(11) BACH YD 182

ונראה לפעד"נ דדבריו בזה דחויים המה ממ"ש הר"א ממי"ץ להדיא דאף במשתאות של חתן וכלה איכא איסורא אלמא דאף מה שעושה משום שמחת מצוה אינו דומה לעושה כדי לינצל מן הצער וכן בדין דלינצל מצער א"א בעניין אחר אבל לשמחת חתן וכלה ולשמוח בפורים כבר אפשר בהרבה מיני שמחה ולא יעבור על לאו דלא ילבש. ואין ספק שאלו לא היו נעלמים ממ"ש הר"א ממיץ בזה ממהר"ר יהודה מיץ לא היה כותב כן

It seems to me that the words of the Mahari Mintz are refuted based on what R' Eliezer of Mintz wrote explicitly, that even in the celebrations of a groom and bride there is a prohibition. This implies that even doing something for the joy of a *mitzvah* is not like doing it to be saved from pain. Also, when one is doing it to avoid pain, it is impossible in another way, but the joy of a bride and groom or of Purim can be done in many ways without violating the prohibition of "you shall not wear." There is no doubt that if the words of R' Eliezer of Mintz had not been hidden from the Mahari Mintz, he would not have written what he wrote.

עוד כתב מהרר"י מיץ כיון שיש היתר בפורים לחטוף המאכל ואין בו משום גזל ה"נ לענין שינוי לבישת בגדים ותימה דבדבר שבממון ודאי אמרינן הפקר ב"ד הפקר וכדכתבו האחרונים דאין להזמין לב"ד על ככה אם לא עשו שלא כהוגן כפי מנהג העיר ע"פ טובי העיר וה"ט משום דאין היתר אלא במה שהפקירו טובי העיר אבל בדבר איסור אין כה בשום ב"ד להתיר משום שמחת מצוה בפורים בדבר שהוא אסור מה"ת או מדבריהם וא"כ מה שמשינים בגדיהם בפורים מאשה לאיש ומאיש לאשה כדי להתדמות ובדברים שהם לנוי ולקשוט אסור מדאורייתא לראב"י וכל הפוסקים פוסקים כראב"י ואף לת"ק... איכא איסורא מדבריהם במה שהוא לנוי ולקשוט...

The Mahari Mintz also wrote that just as there is a leniency to steal food and not violate theft, the same should apply to changing one's clothing. This is troublesome: regarding monetary matters, we say *hefker beit din hefker*. This is why the later authorities wrote that he cannot be summoned to court for this if he has not done what was wrong in the eyes of the city trustees. The reason is that there is only a leniency regarding that which the city trustees made ownerless. But regarding a prohibition, the city trustees cannot allow it because of the joy of the *mitzvah* of Purim regarding a biblical or rabbinic prohibition. Therefore, that which they change their clothing on Purim from men's to women's or women's to men's in order to appear like them, and regarding things that are for beauty and decoration, there is a biblical prohibition according to R' Eliezer ben Yaakov, and all authorities rule like R' Eliezer ben Yaakov. Even according to the Tanna Kamma... there is a rabbinic prohibition regarding that which his for beauty and decoration.

ועוד דגם לובשין שעטנז ועוד דנמשך מזה שילכו האיש בין הנשים ואשה בין אנשים לניאוף ועוד הדבר שהוא הרע ביותר הוא שמכסים פניהם בפרצופים שלא יכירום ואין עלינו לומר בזה אלא הנח להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין... אבל כל ירא שמים יזהיר לאנשי ביתו ולנשמעים בקולו שלא יעברו על איסור לאו לא בפורים ולא בשמחת חתן וכלה ותבא עליו ברכה להרים מכשולות מדרך עמינו ומנהגים לא הגונים לא ינהגו עוד:

Moreover, they also come to wear *shatnez*. Also, it follows from this that a man spends time with women and a woman with men for fornication. Also, the worst thing of all is that they cover their faces so that they cannot be recognized. All we can say is "let Israel be, it is better that they should be negligent sinners than intentional sinners"... But any Heaven-fearing person should warn his family and anyone who will listen to him not to violate this negative prohibition, not on Purim nor for a groom and bride, and a blessing should come on those who remove stumbling-blocks from the way of our people and cause inappropriate customs not to be held anymore.

(12) SHAKH YD 182:7

כ' הב"ה דיש היתר בב' דברים הא' שאין איסור אפילו בדבר שהוא נוי וקישוט אלא באשה הלובשת בגדי איש להתדמות לאיש ואיש הלובש בגדי אשה להתדמות לאשה לנוי וקישוט אבל אם לובשין כדי להגן מפני החמה או צנה וכיוצא בזה מותר. הב' דאף להתדמות אין איסור אלא בדברים שהן עשוין לנוי וקישוט כו' ע"ש שהאריך ואין דבריו מוכרחים כ"כ ומ"מ נראה דהיינו דוקא בתיקוני אשה אבל אם לובש ממש בגדי אשה עד שאינו ניכר שהוא איש וכן איפכא בכל ענין אסור

The Bach wrote that there are two leniencies here: 1) There is no prohibition even with regard to something for beauty and decoration, but only with a woman dressing like a man to look like a man and a man wear women's clothing to look like a woman in beauty and decoration, but if they wear them to protect themselves from the sun or cold and the like, it is permitted. 2) Even to look like the other is only prohibited with regard to things used for beauty and decoration. See there where he speaks at length, but his words are not so clear. Nevertheless, it seems that this would only be regarding adornments of women, but to actually wear the clothing of women such that it is not clear that he is a man, and vice versa, is always prohibited.

(13) BE'ER HA-GOLAH YD 182:7

ואומר אני עוד שהרבה גזירות וחורבנות נולדו ע"י זה ואשרי המבטלם

I would add that many decrees and destructions have come through this, and fortunate is the one who cancels it.

(14) KNESSET HA-GEDOLAH OC 695:5

אינו נראה לי להתיר כלאים משום שמחת פורים. ועוד דמכלאים דרבנן יבואו להתיר כלאים דאורייתא.

It does not seem right to permit *kilayim* because of the joy of Purim. Moreover, from rabbinic *kilayim*, they will come to permit biblical *kilayim*.

PRACTICAL HALAKHA

(15) MISHNA BERURAH OC 696:8

(ל) הראשונה – עיין ביו"ד סימן קפ"ב שכתב שם הט"ז בשם הב"ח שיש לבטל מנהג זה הן בפורים או בשמחת נישואין וכ"כ באה"ג שם ואם כל המלבושים של איש רק מלבוש א' של אשה וניכרים הם אפשר שאין למחות בהם [פמ"ג] ועיין בכנה"ג ובשל"ה שהזהירו להרחיק מזה:

(30) “The first view” – see Yoreh Deah 182, where the Taz cited the Bach as arguing that one should cancel this custom both on Purim and at wedding celebrations. The same is in the אה"ג there. If all of the garments are men’s and only one is a women’s garment, and it is clear, then it’s possible that one should not object [Pri Megadim]. See the Knesset HaGedolah and the Shelah who warned about distancing from this.

(לא) משום לא תגזול – ולפ"ז מותר לברך על מה שחוטפין מיהו כתב בשל"ה לאו משנת חסידים היא ושומר נפשו ירחק ממלבושים דכלאים ולחטוף מחבירו [א"ר]:

(31) “Because of ‘You shall not steal’” – Based on this, it is permitted to make a *berakha* on that which you stole. However, the Shelah wrote that this is not the teaching of the righteous, and one who wishes to guard his soul should distance himself from *kilayim* garments and from stealing from one’s friend.

(16) ARUKH HA-SHULCHAN OC 696:12

ומה שנהגו בימים קדמונים בלבישת פרצופים משעטנז, ושל איש לאשה עכשיו – לא נהגו כן. וכן מי שהזיק – חייב לשלם, דעתה בעונותינו הרבים ערבה כל שמחה, ואין אנו במדריגה זו.

That custom of the olden says to wear costumes of *shatnez* and a man of a woman’s, nowadays we don’t have such a practice. Similarly, if one damages, he is obligated to pay, for nowadays, in our great sins, all joy is lost and we are not on that level.

(17) SHU" T YECHAVEH DA' AT 5:50

וכן אסור לנערים ללבוש בגדי נשים, וכן לנערות ללבוש בגדי גברים, אף לשמחת פורים, שלא הותר לעבור על איסור תורה בשביל שמחת פורים. והגדולים מצווים לשמור על הקטנים, שלא להלביש אפילו לילד קטן בגדי ילדה, וכן להיפך. ושומע לנו ישכון בטח.

It is prohibited for young men to wear women's clothing, and for young women to wear men's clothing, even for the joy of Purim, for it was not permitted to violate biblical obligations for the joy of Purim. The adults are responsible to guard the children, so that even a little boy won't wear the clothing of a little girl and vice versa. One who listens to us will dwell in peace.

(18) R' YOSEF TZVI RIMON, "TACHPOSET B'PURIM"

למעשה, אפשר להקל ולהתיר לאיש להתחפש לאשה ולהיפך כאשר ניכר מיהו המתחפש. אם הדבר לא ניכר, יש למתחפש על מה לסמוך, אולם צריך להיזהר מאוד שלא להגיע לידי פריצות, נגיעה וכדומה בגלל טעות בזיהוי. לגבי ילדים יש יותר מקום להקל, אך גם על כך צריך לחשוב היטב מצד דין חינוך, בהתאם לגיל הילדים.

חשוב להדגיש: גם כאשר מתירים לאשה לבוש גבר, הדבר אמור כשאין בעיית צניעות בעצם הלבוש. אך אשה לא תלבש בגד לא צנוע (כגון בגד המבליט את מבנה הגוף וכדומה), ועל דבר כזה אין כל היתר. גם גברים צריכים להקפיד שהתחפושות שלהם תהיינה צנועות.

Practically, one can be lenient and allow a man to dress up as a woman and vice versa when it is clear who is dressing up. If the matter is not clear, the costumed person has what to rely on, but he should be very careful to avoid promiscuity, inappropriate touch, and the like because of mistaken identity. Regarding children, there is more room to be lenient, but even here one should think carefully regarding education, as is appropriate for the age of the children.

It is important to emphasize: even when we allow a woman to dress as a man, this is only said when there is no modesty problem regarding the clothing itself. But a woman should not dress up in an inappropriate garment (like one which accentuates one's figure and the like), and regarding this there is no leniency. Men must also be careful that their costumes be modest.

FURTHER READING

(19) JEFFREY RUBINSTEIN, "PURIM, LIMINALITY, AND COMMUNITAS," *AJS REVIEW* 17.2, PP. 265-7

I noted in passing a number of Purim phenomena during which the law is abrogated or suspended. Jurists gave permission to dress in the clothing of the opposite sex, normally a violation of a biblical prohibition,⁷⁰ for the sake of Purim joy. Status reversals demoted the rabbi or rosh yeshiva, thereby contravening the laws of respect incumbent upon students. Other such examples abound. Drunkenness, itself not *ipso facto* opposed to any law, although certainly at odds with the tenor of Jewish morality, may result in the destruction of property and inadvertent (or perhaps intentional) physical injury. Certain law codes, however, absolved inebriates of culpability. Moses Isserles notes that "some authorities say that if a man injures his neighbor as a result of too much Purim joy, he is free from paying damages."⁷¹ Isserles also rules that one may wear clothes that contain certain types of forbidden mixtures of fabrics (*kelayim*).⁷² Rabbi Judah Minz (1408–1506) observes that several rabbis "rule that any food stolen in the course of Purim joy, even without permission . . . is not considered thievery."⁷³ Not only is stealing sanctioned, but responsibility for damages incurred during thefts or drunken boisterousness is abolished. Hayyim Hal-

berstam, rabbi of Zanz (d. 1876), and his attendants used to walk along the Jewish streets and break window panes from time to time.⁷⁴ In German Jewish communities, communal prohibitions against gambling were lifted on Hanukkah and Purim, and games of chance, lotteries, and even dice games were permitted.⁷⁵ In Kurdistan young men would eat a Purim meal with young women, an event "that would not even be considered on any other day."⁷⁶

Thus far the abrogations of law are themselves sanctioned by law, a type of nominal antinomianism. But often custom outstripped law, to the dismay of rabbinic authorities. Rabbi Isaiah Horowitz (d. 1630) expressed his indignation at the customs of his day:

I have seen many who indulge in wine knowing no limit. On these days of Purim they play and behave frivolously, and don't worry about praying on these days. On the contrary, they yell during the prayers prior to the reading of the scroll of Esther, and they confuse the cantor until his voice is not heard. When they eat, they indulge in whatever their eyes fancy. They don't cover their heads or think of the heavenly world where the God of Israel resides. They don't take care to wash their hands or say the blessing for the bread or grace after the meal, such that it appears to the masses that on these two days every man is permitted to cast off the yoke of Torah and the commandments, and the more crazy one becomes, the better it is. But all this is undoubtedly evil and unfortunate and a flagrant sin.⁷⁷

His jeremiad laments the total indifference to the law, apparently a fairly common occurrence. He describes the general feeling that the law was suspended, that one "is permitted to cast off the yoke of Torah and the commandments." The antinomian atmosphere pervaded the synagogue service, where the congregants either did not pray or, worse, disrupted the service. Such synagogue antics are a regular feature of Purim. Prayers are sometimes

recited to the melodies of the High Holidays, other festivals, or popular tunes. Whenever the name of Haman is mentioned during the recitation of Esther, "groggers," special types of noisemakers, are used to create a raucous din in order to "wipe out" Haman's name. This attitude is summed up best by the common proverb, "On Purim all things are permissible."⁷⁸

<https://www.sulamot.org/%D7%AA%D7%97%D7%A4%D7%95%D7%A9%D7%95%D7%AA-%D7%91%D7%A4%D7%95%D7%A8%D7%99%D7%9D/>

<https://thelehrhaus.com/scholarship/cross-dressing-and-cross-conduct-when-lo-yilbash-meets-contemporary-western-culture/>

<https://traditiononline.org/unmasking-an-odd-sounding-purim-custom-a-theory/>

https://www.researchgate.net/profile/Ronit-Irshai/publication/353226206_Cross-Dressing_in_Jewish_Law_and_the_Construction_of_Gender_Identity/links/636781402f4bca7fd0399813/Cross-Dressing-in-Jewish-Law-and-the-Construction-of-Gender-Identity.pdf

OUTLINE

Goal: Students will understand the different approaches to dealing with the presence of mythical creatures in traditional literature.